

РОБЪРТ ШЕКЛИ

ЦЕНАТА НА РИСКА

Превод от английски: Малвина Стоянова, 1983

chitanka.info

Рейдър предпазливо подаде глава над перваза на прозореца. Видя пожарния изход и тясна пътека под него, На пътеката имаше овехтяла детска количка и три кофи за боклук. Докато гледаше, иззад най-отдалечената кофа се подаде облечена в черно ръка, която стискаше нещо лъскаво. Рейдър бързо се сви. Един куршум счупи прозореца над главата му и проби тавана, като го посипа с мазилка.

Сега разбра, че и пътеката се охраняваше, както и вратата.

Лежеше проснат върху напукания линолеум, вторачен в дупката от куршума в тавана, и се вслушваше в шума пред вратата. Той беше висок, с кръвясали очи, не се беше бръснал от два дни. Нечистотията и умората се бяха отпечатали върху лицето му. Страхът се беше докоснал до чертите на лицето му — някъде изопнал мускул, другаде изкривил нерв. Резултатът беше изумителен. Лицето му показваше характер, защото се беше променило в очакването на смъртта.

На пътеката имаше един убиец, а на стълбите — двама. Беше в клопка. Все едно, че беше мъртъв.

„Разбира се, помисли си Рейдър, той все още се движеше и дишаше, но само защото смъртта засега не можеше да се справи с него. Много скоро щеше да го спипа. Ще надупчи лицето и тялото му, изящно ще наплеска дрехите му с кръв, ще нагласи крайниците му в някаква зловеща позиция от гробищния балет ...“

Рейдър силно прехапа устни. Искеше да живее. Сигурно имаше начин.

Той се претърколи по корем и огледа мръсния, студен и влажен апартамен, в който го бяха изтикали убийците. Това беше съвършен, малък, едностаен ковчег. Имаше врата, която беше под наблюдение, и пожарен изход, който също беше под наблюдение. А имаше и мъничка баня без прозорци.

Пропълзя до банята и се изправи. На тавана зееше дупка, широка почти десет сантиметра. Ако можеше да я разшири и да изпълзи през нея до горния апартамент...

Той чу глухо тропане. Убийците бяха нетърпеливи. Започваха да разбиват вратата.

Разгледа дупката в тавана. Няма смисъл да се занимава с нея. Изобщо не би имал време да я разшири.

Те блъскаха вратата и сумтяха при всеки удар. Скоро ключалката ще се откъсне или пантите ще изскочат от изгнилото дърво. Вратата

ще падне и двамата мъже с безизразни лица ще влязат, като изтупват праха от саката си.

Но някой непременно ще му помогне. Извади миниатюрния телевизор от джоба си. Картината беше неясна, но той хич не я и оправи. Звукът беше ясен и отчетлив. Слушаше добре обработения глас на Майк Тери, който се обръщаше към широката си публика. „... Ужасно място, казваше Тери, да, приятели. Джим Рейдър е наистина в ужасно затруднение. Спомнете си, че той се криеше под чуждо име в третокласен хотел на Бродуей. Това изглеждаше достатъчно сигурно. Но пиколото го позна и уведоми бандата на Томпсън.“

Вратата изскърца под многократните удари. Рейдър се вкопчи в малкия телевизор и се заслуша.

„Джим Рейдър току-що успя да избяга от хотела. Преследван по петите, той влезе в масивния дом на Уест Енд авеню № 156. Възнамеряваше да се прехвърли по покривите. И щеше да успее, приятели, просто малко му оставаше. Но вратата към покрива беше заключена. Сякаш идваше краят... Но Рейдър откри, че апартамент №7 е необитаван и отключен. Влезе... — Тери спря, за да подчертае това, и после извика: — И сега той е затворен там, затворен като мишка в капан. Бандата на Томпсън разбива вратата. Пожарната стълба се охранява. Нашият телевизионен екип, намиращ се в една сграда наблизо, сега предава директно. Гледайте, приятели, само гледайте. Няма ли никаква надежда за Джим Рейдър?“

„Няма ли никаква надежда“, повтори наум Джим. От него се лееше пот, докато стоеше в тъмната задушна малка баня и слушаше непрекъснатото блъскане по вратата.

— Една минута — извика Майк Тери. — Дръж се, Джим Рейдър, дръж се още малко. Може би има надежда. Спешно ме повика един от нашите зрители, повика ме по линията „добрият самарянин“. Ето някой, който мисли, че може да ти помогне, Джим. Чуваш ли ни, Джим Рейдър?

Рейдър чакаше и чу как пантите се измъкват от изгнилото дърво.

— Започвайте веднага, сър — подкани го Майк Тери. — Как се казвате, сър?

— Ъ-ъ, Феликс Бартълмю.

— Спокойно, мистър Бартълмю. Продължавайте.

— И така, добре. Мистър Рейдър — чу се треперещ старчески глас, — живеех на Уест Енд авеню №156. Същият апартамент, в който сте обграден, мистър Рейдър — факт. Слушайте, в банята има прозорец, мистър Рейдър. Отгоре е боядисан, но има...

Рейдър пхна телевизорчето в джоба си. Той определи очертанията на прозореца и ритна. Стъклото се разби, дневната светлина нахлу вътре. Изчисти грапавия перваз и хвърли бърз поглед надолу. Далече долу имаше покрит с бетон двор.

Пантите се откъснаха. Чу как се отваря вратата. Рейдър бързо се покатери през прозореца, задържа се с пръсти за миг и се пусна.

Ударът беше зашеметяващ. Той се изправи на крака, залитайки. На прозореца на банята се появи лице.

— Нямаш късмет — рече мъжът, като се наведе през прозореца и се прицели внимателно с масивен пистолет.

В този момент в банята избухна димка.

Изстрелът на убиеца отиде много встрани. Той се обърна, като проклинаше. В двора избухнаха още димки. Фигурата на Рейдър потъна в дим.

Той чуваше обезумелия глас на Майк Тери от телевизорчето в джоба си. „Сега бягай, крещеше Тери, бягай, Джим Рейдър, бягай, за да се спасиш. Тичай сега, докато очите на убийците са пълни с дим. И благодари на добрата самарянка Сара Уинтърз от Броктън, щата Масачусетс, Едгар стрийт №3412, за това, че подари пет димки и нае човек да ги хвърли.“

Тери продължи по-спокойно: „Днес вие спасихте живота на един човек, мис Уинтърз. Бихте ли разказали на нашите зрители как...“

Рейдър не можеше да чува повече. Той тичаше през изпълнения с дим двор, покрай простори за пране и излезе на улицата.

Вървеше надолу по Шестдесет и трета улица, приведен, за да изглежда по-нисък, леко залитащ от напрежение, замаян от недояждане и недоспиване.

— Ей, вие.

Рейдър се обърна. Жена на средна възраст седеше на стъпалата на масивна къща и го гледаше смръщено.

— Вие сте Рейдър, нали? Този, когото искат да убият?

Рейдър започна да се отдалечава.

— Влезте вътре, Рейдър — покани го жената.

Може би беше клопка. Но Рейдър знаеше, че трябва да разчита на великодушието и добродушието на хората. Той беше техен представител, тяхна проекция, средният човек, изпаднал в беда. Без тях беше загубен. С тях нищо не можеше да му навреди.

„Доверявай се на хората, му беше казал Майк Тери. Те никога няма да те измамят.“

Той последва жената във всекидневната ѝ. Тя му каза да седне и излезе от стаята, като се върна почти веднага с чиния задушено. Гледаше го как яде, така както би гледала някоя маймуна да яде фъстъци в зоологическата градина.

Две деца излязоха от кухнята и се втренчиха в него. Трима мъже в работни комбинезони излязоха от спалнята и насочиха телевизионна камера към него. Във всекидневната имаше голям телевизор. Докато гълташе храната си, Рейдър наблюдаваше образа на Майк Тери и слушаше неговия силен, искрен и разтревожен глас.

„Ето го, приятели, говореше Тери, ето го Джим Рейдър сега, яде солидно за първи път през последните два дни. Нашите телевизионни екипи наистина се потрудиха, за да ви предадат това. Благодаря, момчета... Приятели, Джим Рейдър получи за кратко време убежище от мисиз Велма О’Дел, Шестдесет и трета улица №343. Благодаря ви, добра самарянке, О’Дел. Наистина е чудесно как хората от всички социални прослойки взеха случая на Джим Рейдър присърце.“

— По-добре побързайте — подкани го мисиз О’Дел.

— Да, госпожо — отговори Рейдър.

— Не искам стрелба в апартамента ми.

— Почти свърших, госпожо.

Едно от децата попита:

— Няма ли да го убият?

— Млъкни — сряза го мисиз О’Дел.

„Да, Джим, повтори монотонно Майк Тери, по-добре побързай. Убийците ти не са много далеч. Те не са глупаци, Джим. Зли, извратени, безумни — да. Но не и глупави. Те преследват кървава следа — кръв от разкъсаната ти ръка, Джим.“

Досега Рейдър не беше разбрал, че си беше порязал ръката на прозореца.

— Ето, ще го превържа — каза мисиз О’Дел.

Рейдър се изправи и я остави да превърже ръката му. После тя му даде кафяво сако и широкопола мека сива шапка.

— На мъжа ми са — обясни тя.

„Той е маскиран, приятели, извика Майк Тери доволен, това е вече нещо друго. Маскировка. И му остават седем часа, докато бъде в безопасност.“

— Сега се измъквайте оттук — нареди "мисиз О'Дел.

— Тръгвам, госпожо — отговори Рейдър. — Благодаря.

— Мисля, че сте глупак — добави тя. — Мисля, че сте глупак, щом сте се забъркали в това.

— Да, госпожо.

— Просто не си заслужава.

Рейдър ѝ благодари и излезе. Той вървя до Бродуей, взе метрото до Петдесет и девета улица, после пътническият влак към жилищната част на града до Осемдесет и шеста улица. Там си купи вестник и се прехвърли на експреса за Манхасет.

Погледна часовника си. Оставаха му шест часа и половина.

Метрото прогърмя под Манхатън. Рейдър дремеше, превързаната му ръка беше скрита под вестника, шапката беше нахлупена на лицето му. Все още ли не беше разпознат? Беше ли се отървал от бандата на Томпсън? Или сега някой им телефонираше?

В просъница се чудеше дали бе избягнал смъртта. Или все още беше изкусно съживен труп, който още ходи поради некадърността на смъртта. (О, боже, напоследък смъртта е толкова мудна! Джим Рейдър се движеше с часове след смъртта си и в същност отговаряше на въпросите на хората, преди да бяха успели да го погребат прилично.)

Рейдър бързо отвори очи. Беше сънувал нещо... неприятно. Не можеше да си спомни какво.

Отново затвори очи и с лека изненада си припомни времето, когато нямаше неприятности.

Беше преди две години. Беше едър, приятен млад мъж и работеше като помощник шофьор на камион. Не беше надарен с нищо. Прекалено скромно, за да има мечти.

Дребният шофьор на камиона с изопнатото лице мечтаеше и заради него.

„Защо не опиташ в някое телевизионно шоу, Джим? Ако имах твоята външност, аз бих опитал. Харесват приятни, обикновени

момчета, които не са особено надарени. Като участници в разни състезания. Всеки харесва такива момчета. Защо не се позаинтересуваш?“

И така, той се интересува. Собственикът на местната телевизионна компания му обясни по-нататък.

— Разбираш ли, Джим, на публиката ѝ е дошло до гуша от добре обучени атлети с техните заучени рефлексии и професионална смелост. Кой може да се развълнува от такива хора? Кой може да се постави на тяхно място? Хората обичат да гледат вълнуващи неща, естествено, но не и когато някой тип го превръща в бизнес за петдесет хиляди долара годишно. Ето защо организираният спорт е в упадък. Ето защо шоу-програмите на силните усещания имат огромен успех.

— Разбирам — отвърна Рейдър.

— Преди шест години, Джим, Конгресът прокара закона за доброволното самоубийство. Тогава старите сенатори говориха много за свободната воля и за самоопределението. Но всичко това са глупости. Знаеш ли какво в същност означава този закон? Значи, че и аматьорите могат да рискуват живота си за много мангизи, а не само професионалистите. В миналото трябваше да си професионален боксьор или футболист, или хокеист, ако искаш да ти разбият главата, за да получиш пари. Но сега тази възможност е открита и за обикновените хора като тебе, Джим.

— Разбирам — повтори Джим.

— Това е чудесна възможност. Да вземем например теб. Ти не превъзхождаш другите, Джим. Всеки може да направи онова, което можеш и ти. Ти си на средното ниво. Мисля, че сензационните шоу-програми ще те лапнат.

Рейдър си позволи да мечтае. Телевизионните шоу-програми изглеждаха сигурен път към богатството за приятен, млад човек без особени заложиби или подготовка. Той написа писмо до една шоу-програма, наречена „Риск“, и приложи снимката си.

„Риск“ се интересува от него. Телевизионната компания Джей Би Си го проучи и установи, че е достатъчно обикновен, за да се хареса и на най-внимателния зрител. Произходът и политическата му принадлежност бяха проверени. Най-накрая го извикаха в Ню Йорк и разговаря с мистър Мулиън.

Мулиън беше чернокос, напрегнат и докато говореше, дъвчеше дъвка.

— Ставате — отсече той. — Но не за „Риск“. Ще се появите в „Провал“. Това е половинчасово дневно предаване по трети канал.

— Брей — зарадва се Рейдър.

— Не ми благодарете. Получавате хиляда долара, ако спечелите или се класирате втори, и една утешителна награда от сто долара, ако загубите. Но това не е важно.

— Не, сър.

— „Провал“ е малко шоу. Джей Би Си го използва като пробно изпитание. Спечелилите първо и второ място на „Провал“ се прехвърлят на „Извънредно положение“. Наградите са много големи при него.

— Знам това, сър.

— И ако се представите добре в „Извънредно положение“, следват първокласните шоу-програми на силните усещания, като „Риск“, „Подводни опасности“, излъчвани за цялата страна и с огромни награди. И после идва наистина големият удар. От теб зависи докъде ще стигнеш.

— Ще направя всичко възможно, сър — обеща Рейдър.

Мулиън спря да дъвче дъвка за момент и произнесе едва ли не почтително:

— Можеш да го направиш, Джим. Запомни това. Ти си от народа, а народът може всичко.

Начинът, по който го каза, накара Рейдър да изпита моментно съжаление към мистър Мулиън, който беше чернокос и къдрав, с изскочили очи и очевидно не беше от народа.

Те се ръкуваха. Тогава Рейдър подписа документ, който освобождаваше Джей Би Си от всякаква отговорност, в случай че загуби живота си, крайниците или разума си по време на състезанието. Подписа и друг документ за правата си по закона за доброволното самоубийство. Това бе чиста формалност, но законът го изискваше.

След три седмици се появи в „Провал“.

Програмата представляваше автомобилно рали от класически вид. Необучени шофьори се качваха на мощни американски и европейски състезателни коли и се състезаваха по смъртоносно трасе,

дълго двадесет и четири мили. Рейдър се тресеше от страх, когато включи голямата „Мазерати“ на погрешна скорост и стартира.

Ралито беше кошмар от свирещи и горящи гуми. Рейдър изостана назад, като пусна откъсналите се напред водачи да се пребиват в обратните остри завойи. Той изпълзя на трето място, когато един „Ягуар“ пред него се блъсна в една „Алфа Ромео“ и двете коли отхвърчаха в разораната нива. През последните три мили Рейдър се бори за второто място, но не можа да намери пролука да изпревари. Един двоен опасен завой почти го свърши, но той успя да върне колата на шосето, все още запазвайки третото място. Тогава водачът в класирането счупи колянов вал в последните петдесет метра и Джим завърши втори.

Сега той имаше спестени хиляда долара. Получи четири писма от почитатели и една дама от Ошкош му прати чифт къси вълнени чорапи. Беше поканен да участва в „Извънредно положение“.

За разлика от останалите „Извънредно положение“ не беше съзтезателна програма. Тя наблягаше на личната инициатива. За въпросното шоу Рейдър беше упоен с наркотик, към който организмът не привиква трайно. Събуди се в кабината на малък самолет, на височина три хиляди метра, управляван от автопилот. Стрелката за горивото показваше почти празен резервоар. Нямаше парашут. Очакваха от него да приземи самолета. Разбира се, никога досега той не беше летял.

Опитваше внимателно как действуват уредите и си спомни, че участникът през миналата седмица дойде в съзнание в една подводница, отвори погрешната клапа и се удави.

Хиляди зрители наблюдаваха като омагьосани как този среден човек, човек просто като самите тях, се справя с положението така, както и те биха направили. Джим Рейдър беше като тях. Всичко, което той може да направи, могат и те. Той беше представител на народа.

Рейдър успя да свали самолета в някакво подобие на приземяване. Той се прекатури няколко пъти, но предпазният колан го държеше. И противно на очакванията, двигателят не избухна в пламъци.

Измъкна се, като се олюляваше, с две счупени ребра, три хиляди долара и шанса, когато оздравее, да се появи в „Тореадор“.

Най-сетне първокласно шоу за любители на силни усещания. „Тореадор“ плаща десет хиляди долара. Всичко, което се иска от теб, е да убиеш черен миурски^[1] бик само със сабя, като истински професионален матадор.

Борбата се състоя в Мадрид, тъй като бикоборството все още бе незаконно в Съединените щати. Предаваше се по телевизията за цялата страна. Рейдър имаше добра квадрила^[2]. Те харесваха големия, бавен американец. Пикадорите наистина се облягаха с цялата си тежест върху копията, за да забавят бика. Преди да забият бандерилите^[3] си, бандерилеросите се опитваха да нарушат крачката на звяра. А вторият матадор, един тъжен мъж от Алгисерас, почти счупи врата на бика с приказната си игра с плаща.

Но след като всичко това беше направено, на пясъка стоеше Джим Рейдър, с несръчно хваната червена мулета^[4] в лявата ръка, със сабя в дясната, изправен срещу еднотонна маса — черен, окървавен бик с раздалечени рога.

Някой изкрещя: „Опитай в белия дроб, омбре^[5]. Не се прави на герой, намушкай го в белия дроб.“

Но Джим знаеше само това, което техническият съветник в Ню Йорк му беше казал: „Прицели се със сабята и го удари зад рогата“.

Той удари. Сабята отскочи от костта и бикът го преметна през гърба си. Изправи се, невредим като по чудо, взе друга сабя и се втурна отново срещу рогата със затворени очи. Господ, който закриля децата и глупаците, трябва да е гледал, защото сабята премина като игла през масло и бикът изглеждаше стреснат, втрени се в него с недоумение и тупна като спукан балон.

Платиха му десет хиляди долара и счупената му ключица оздравя за нула време. Получи двадесет и три писма от почитатели, включително и страстна покана от едно момиче в Атлантик сити, на която не обърна внимание. Попитаха го дали иска да участва в друго шоу.

Беше позагубил невинността си. Сега напълно разбираше, че едва не го бяха убили за джобни пари. Големият удар му предстоеше. Сега искаше да бъде почти убит заради нещо, което си струваше.

И така той се появи в „Подводни опасности“, организирано от фирмата за сапун „Феърлейди“. Със защитна маска на лицето, шнорхел, колан с тежести, плавници и нож, той се гмурна в топлите

води на Карибско море заедно с четирима други участници, следвани от телевизионен екип в защитна клетка. Целта беше да се открие и извади съкровището, скрито там от организаторите.

Слизането под вода с маска не е особено рисковано. Но организаторите го бяха поусложнили, за да предизвика по-голям интерес. Районът беше осеян с огромни миди, змиорки, няколко вида акули, гигантски октоподи, отровни корали и други опасности на дълбините.

Състезанието беше вълнуващо. Един мъж от Флорида откри съкровището в дълбока дупка, но една змиорка откри пък него. Друг водолаз докопа съкровището и една акула го изяде. Искрящата синьозелена вода потъмня от кръв, която излизаше добре на цветната телевизия. Съкровището се хлъзна към дъното и Рейдър се хвърли след него, като при това си спуска тъпанчето. Той го издърпа от корала, откачи колана с тежестите и се отправи към повърхността. На десет метра дълбочина трябваше да се пребори с друг водолаз за съкровището.

Двамата маневрираха напред-назад с ножове в ръце. Мъжът замахна и разсече Рейдър през гърдите. Но Рейдър със самообладанието на опитен участник хвърли ножа си и откъсна шнорхела от устата му.

Това реши нещата. Рейдър изплува и представи съкровището в близкостоящата лодка. Оказа се пакет сапун „Феърлейди“ — „най-голямото от всички съкровища“.

Победата му донесе двадесет и два хиляди долара в брой и награди, триста и осем писма от почитатели и интересно предложение от едно момиче в Мейкън, което той сериозно премисли. Беше безплатно лекуван в болница за раната от ножа и спуканото тъпанче и му сложиха инжекции против инфекция от корали.

Но най-важното беше, че го поканиха да участва в най-голямата шоу-програма за търсачи на силни усещания „Цената на риска“.

И точно тогава дойде бедата...

Метрото спря и го извади от унеса му. Рейдър бутна шапката си назад и забеляза през пътеката мъж, който го гледаше втренчено и шепнеше на една пълна жена. Бяха ли го познали?

Веднага щом вратите се отвориха, той се изправи и погледна часовника си. Оставаха му още пет часа.

На спирка Манхасет взе такси и каза на шофьора да го закара до Ню Салем.

— Ню Салем ли? — попита шофьорът и го погледна в огледалото за обратно виждане.

— Точно така.

Шофьорът щракна радиото.

— Такса до Ню Салем. Тъй да бъде. Ню Салем.

Потеглиха. Рейдър се намръщи, като се чудеше дали това не беше сигнал. Съвсем в реда на нещата бе шофьорите да докладват на диспечерите си. Но нещо в гласа на този човек...

— Оставете ме тук — обади се Рейдър.

Плати на шофьора и тръгна надолу по тесен селски път, който криволичеше през рядка гора. Дърветата бяха прекалено малки и прекалено далеч едно от друго, за да служат за подслон. Рейдър вървеше напред и търсеше място да се скрие.

Към него се приближаваше голям камион. Той продължи да крачи, като нахлупи шапката над очите си. Но когато камионът наближи, чу глас от телевизора в джоба си: „Внимавай!“

Хвърли се в канавката. Камионът се наклони и премина покрай него, като едва не го закачи, после изскърца и спря. Шофьорът се разкрещя:

— Ето го там! Стреляй, Хари, стреляй!

Куршуми брулеха листа от дърветата, когато Рейдър се втурна в гората.

„Отново е в опасност“, говореше Майк Тери и гласът му беше остър и възбуден. „Страхувам се, че Джим Рейдър се остави да бъде подведен от фалшиво чувство за сигурност. Не можеш да си позволиш това, Джим. Не, когато животът ти е на косъм. Не, когато те преследват убийци. Внимавай, Джим, има още четири часа и половина.“ Шофьорът нареждаше:

— Клод, Хари, заобиколете го с камиона. Обградихме го.

„Обградиха те, Джим Рейдър, извика Майк Тери. Но все още не са те хванали. И ти можеш да благодариш на добрата самарянка Сузи Пийтърз от Саут Ориндж, щата Ню Джърси, Елм стрийт №12, за онзи предупредителен вик точно когато камионът връхлиташе върху теб. Тя

ще се качи на сцената след няколко минути... Гледайте, приятели, нашият хеликоптер пристига на мястото. Сега можете да видите как Джим Рейдър тича и как убийците го преследват, как го обграждат...”

Рейдър пробяга около сто метра през гората и се озова на бетонно шосе, зад което се простираха гори. Един от убийците подтичваше през гората след него. Камионът беше стигнал до свързващо шосе и от разстояние около миля се приближаваше към него.

От другата страна се зададе кола. Рейдър изтича на шосето, като махаше отчаяно. Колата спря.

— По-бързо! — извика младата руса жена зад волана.

Рейдър се хвърли вътре. Жената обърна колата на шосето. Куршум проби предното стъкло. Тя натисна газта, като едва не сгази единия от убийците, който стоеше на пътя.

Колата отлетя, преди камионът да се приближи достатъчно, за да стрелят.

Рейдър се облегна назад и стисна очи. Жената се съсредоточи в карането, като наблюдаваше камиона в огледалото за обратно виждане.

„Отново спасен, извика в екстаз Майк Тери. Джим Рейдър отново беше изтръгнат от ноктите на смъртта благодарение на добрата самарянка Джанис Мороу от Ню Йорк, Лексингтън авеню № 433. Виждали ли сте някога подобно нещо, приятели? Начинът, по който мис Мороу шофира и изтръгна Джим Рейдър от лапите на смъртта, е удивителен. По-късно ще интервюираме мис Мороу и тя ще ни разкаже за преживяванията си. А сега, докато Джим Рейдър бърза, може би към спасението си, а може би към нови опасности, нека чуем кратко съобщение от организатора. Гледайте! На Джим Рейдър му остават още четири часа и десет минути, за да бъде в безопасност, и всичко може да се случи дотогава.“

— Много добре — обади се момичето. — Изключиха ни вече. Рейдър, какво, по дяволите, става с теб?

— А? — попита Рейдър.

Момичето беше на около двадесет и няколко години. Изглеждаше експедитивна, привлекателна, недосегаема. Рейдър забеляза, че има хубави черти, стройна фигура. Забеляза и че изглеждаше сърдита.

— Мис — подзе той, — не зная как да ви благодаря за...

— Говари направо — прекъсна го Джанис Мороу, — аз не съм добра самарянка. Нае ме телевизионната компания Джей Би Си.

— Следователно програмата ме спаси.

— Умно разсъждаваш.

— Но защо?

— Слушай, това е скъпо шоу, Рейдър. И ни е нужно добро изпълнение. Ако броят на зрителите ни намалее, ще излезем на улицата да продаваме захаросани ябълки. А ти не ни съдействуваш.

— Какво? Защо?

— Защото си ужасен — горчиво каза момичето. — Ти си пълен провал, фиаско. Да се самоубиеш ли се опитваш? Не си ли научил поне нещо за това, как да оцелееш?

— Правя всичко, което е по силите ми.

— Бандата на Томпсън можеше да те ликвидира много пъти досега. Ние им наредихме да не се горещят, да разтакават. Но това прилича на стрелба по изкуствен гълъб, висок метър и осемдесет. Бандата на Томпсън ни помага, но засега те могат само да симулират. Ако не бях дошла, трябваше да те убият, независимо дали предаването се излъчва, или не.

Рейдър я гледаше втренчено и се чудеше как е възможно толкова хубаво момиче да говори така. Тя му хвърли един поглед, после бързо погледна пак към пътя.

— Не ме гледай така — срязва го тя. — Сам си избрал да рискуваш живота си за пари, малкият. И то за много пари. Знаел си цената. Не се дръж като безобиден дребен бакалин, който разбира, че е подгонен от отвратителни хулигани. Това е друг филм.

— Знам — отвърна Рейдър.

— Ако не можеш да живееш като хората, поне се постарай да умреш като хората.

— Нямайте пред вид това — каза Рейдър.

— Не бъди прекалено сигурен. Имаш три часа и четиридесет минути до края на шоу-програмата. Ако успееш да останеш жив, чудесно. Мангизите са твои. Но ако не можеш, поне се опитай да им доставиш удоволствието, за което са платили.

Рейдър кимна, като я гледаше съсредоточено.

— След няколко минути отнво ще те включат. С колата имам авария, слизай. Сега цялата банда на Томпсън е след теб. Те ще те

убият, когато и ако могат, при пръв удобен случай. Разбираш ли?

— Да — отговори Рейдър, — ако оживея, мога ли да ви видя някой ден?

Тя сърдито прехапа устни.

— Поднасяш ли ме?

— Не. Бих искал пак да ви видя. Мога ли?

Погледна го с любопитство.

— Не знам. Забрави това. Всеки момент ще ни включат. Мисля, че най-добрият ти шанс е в гората надясно. Готов ли си?

— Да. Как бих могъл да се свържа с вас? След това, естествено.

— О, Рейдър, бъди внимателен. Върви все през гарата, докато стигнеш до едно изровено дърво. Все малко ще те попръкне.

— Къде мога да ви открия? — отново попита Рейдър.

— Има ми името в телефонния указател на Манхатън. — Тя спря колата. — А сега, Рейдър, бягай!

Той отвари вратата.

— Почакай. — Тя се наведе и го целуна по устните. — На добър час, идиот такъв. Обади ми се, ако се отървеш.

Той вече бягаше към гората.

Бягаше между брези и борове, покрай уединени къщи с разчупени фасади и любопитни лица по големите прозорци. Някой от живеещите тук навярно бе извикал бандата, защото убийците не бяха далеч, когато достигна до изровеното дърво. Тези кротки, възпитани, съблюдаващи закона хора не искаха да избяга, тъжно помисли Рейдър. Искаха да видят убийство. Или може би искаха да го видят как на косям се спасява от смъртта.

В същност всичко се свеждаше до едно и също нещо.

Той нагази в дърето, зарови се в гъстия шубрак и се притаи. Бандата на Томпсън се появи на двата гребена, движеха се бавно и дебнеха за най-малкото движение. Рейдър затаи дъх, когато се изравниха с него.

Чу бърз пистолетен изстрел. Но убиецът беше застрелял само една катерица. Тя се сгърчи за миг и повече не помръдна.

Докато лежеше в тревата, Рейдър чу телевизионния хеликоптер над главата си. Чудеше се дали има камери, насочени към него. Възможно бе. И ако се гледеше, може би някой добър самаряни щеше да му помогне.

И така, докато гледаше нагоре към хеликоптера, Рейдър придаде на лицето си почтително изражение, сплете ръце и започна да се моли. Молеше се мълчаливо, защото публиката не харесваше религиозната показност. Но устните му се движеха. Това е предимството на човека. И те произнасяха истинска молитва. Веднъж някакъв зрител разбрал по движенията на устните, че показваният беглец се преструва, че се моли, а в същност просто си повтаря таблицата за умножение. Никаква помощ за такъв човек.

Рейдър свърши молитвата си. Като погледна часовника си, той разбра, че му остават още почти два часа.

А не му се искаше да умре. Не си заслужаваше, независимо колко много му плащаха. Трябва да е бил луд, напълно обезумял, за да се съгласи на подобно нещо...

Но той знаеше, че това не е вярно. И си спомняше, че тогава беше напълно с ума си.

Преди седмица беше в студиото на „Цената на риска“, мигаше на светлината на прожекторите и Майк Тери му стисна ръката.

— Сега, мистър Рейдър — тържествено беше попитал Майк Тери, — разбирате ли правилата на играта, в която ще участвувате?

Рейдър кимна.

— Ако приемете, Джим Рейдър, ще бъдете преследван в продължение на една седмица. Ще ви преследват убийци, Джим. Професионални убийци, хора, търсени от закона за други престъпления, на които свободата е подарена само за това единствено убийство по силата на закона за доброволното самоубийство. Те ще се опитват да ви убият, Джим. Разбирате ли?

— Разбирам — отговори Рейдър.

Той добре разбираше и двестата хиляди долара, които щеше да получи, ако оцелееше през тази седмица.

— Питам ви сериозно, Джим Рейдър. Никого не принуждаваме да си играе със смъртта.

— Аз искам.

Майк Тери се обърна към публиката:

— Дами и господа, разполагам с копие от изчерпателен психологически тест, който една безпристрастна фирма за психологическо изследване направи на Джим Рейдър по наше искане. Всеки от вас, който желае, може да получи екземпляр само срещу

двадесет и пет цента, с които се покриват пощенските разходи. Тестът показва, че Джим Рейдър е здрав, уравновесен, отговорен е за всяка своя постъпка. — Той се обърна към Рейдър:

— Все още ли държите да се включите в състезанието, Джим?

— Да.

— Много добре — извика Майк Тери. — Джим Рейдър, представям ви вашите бъдещи убийци.

Бандата на Томпсън се покачи на сцената, освирквана от публиката.

— Погледнете ги, приятели — продължи Майк Тери с нескривано презрение. — Само ги погледнете. Антисоциални, напълно порочни, напълно аморални. Тези хора не следват друг закон освен извратения закон на престъпника, нямат друга чест, освен честта на страхливо наетия убиец. Те са обречени от нашето общество, което няма да търпи действията им дълго, обречени на преждевременна и безславна смърт.

Публиката ентусиазирано викаше.

— Какво ще кажете, Клод Томпсън? — попита Тери.

Клод, говорителят на бандата, пристъпи към микрофона. Беше слаб, гладко избръснат мъж, облечен старомодно.

— Смятам — каза Клод Томпсън с пресипнал глас, — смятам, че не сме по-лоши от другите. Искам да кажа, че сме както войници по време на война, те също убиват. А погледнете подкупите в правителството, в профсъюзите. Всеки взима рушвет.

Това беше неговият малък закон. Но колко бързо, с каква прецизност Майк Тери разруши разсъжденията на убиеца. Въпросите на Тери проникнаха право в мръсната му душа.

В края на разговора Клод Томпсън се потеше, бършеше лицето си с копринена кърпичка и хвърляше бързи погледи към своите хора.

Майк Тери сложи ръка на рамото на Рейдър.

— Това е човекът, който се съгласи да стане ваша жертва, ако успеете да го хванете.

— Ще го хванем — закани се Томпсън и увереността му взе да се възвръща.

— Не бъдете прекалено сигурни — предупреди го Тери. — Джим Рейдър се е бил с диви бикове, сега се бие с чакали. Тей е

средният човек. Той е народът, който иска крайна разплата с вас и подобните вам.

— Ще го хванем — повтори Томпсън.

— И само още едно нещо — много меко добави Майк Тери. — Джим Рейдър не е сам. Хората на Америка са с него. Добри самаряни от всички краища на нашата голяма страна са готови да му помогнат. Невъоръжен, беззащитен, Джим Рейдър може да разчита на помощта и великодушието на хората, чийто представител е. Така че не бъдете прекалено уверени, Клод Томпсън. Средните хора са за Джим Рейдър, а те са много.

Рейдър мислеше за това, докато лежеше неподвижно в шубрака. Да, хората му бяха помогнали. Но те бяха помогнали и на убийците.

Потръпна. Спомни си, че сам бе направил своя избор. Той, само той, носеше отговорност. Психологическият тест го деказваше.

И все пак доколко бяха отговорни психолозите, които му дадоха теста? До каква степен беше отговорен Майк Тери за това, че предлага на един бедняк толкова много пари? Обществото беше изплело примка и я беше нахлузило около врата му, а той се бесеше на нея, като наричаше това свободна воля.

Чия е вината?

— Аха! — извика някой.

Рейдър погледна и видя до себе си внушителен мъж. Облечен в ярко вълнено сако. На врата си носеше бинокъл, а в ръката — бастун.

— Господине — промълви Рейдър, — Моля ви, не ме издавайте.

— Хей — извика внушителният мъж, сочейки с бастуна си, — ето го тук!

„Луд, помисли си Рейдър. Проклетият глупак сигурно си мисли, че играе на стражари и апаша.“

— Точно тук! — изкрещя човекът. Като проклинаше, Рейдър скочи на крака и побягна. Излезе от дерето и съзря в далечината бяла сграда. Насочи се към нея. Зад себе си все още чуваше гласа на мъжа.

— Насам, оттук. Гледайте, глупаци, пак ли не го виждате?

Убийците стреляха отново. Рейдър тичаше и се препъваше в неравната земя, премина покрай три деца, които си играеха в къщичка на едно дърво.

— Ето го! — викаха децата. — Ето го!

Рейдър изпъшка и продължи да тича. Стигна до стъпалата на сградата и видя, че беше църква.

Като отваряше вратата, един куршум го улучи в капачката на дясното коляно. Падна и едва пропълзя в църквата.

Телевизорът в джоба му предаваше: „Какъв край, приятели, какъв край. Рейдър е улучен. Той е улучен, приятели, той пълзи сега, той страда, но не се е предал. Не и Джим Рейдър.“

Рейдър лежеше на пътеката до олтара. Чуваше нетърпеливия глас на детето как казва: „Влезте вътре, мистър Томпсън. Побързайте, все още можете да го заловите.“

Рейдър се чудеше не се ли смята църквата за неприкосновено убежище?

Тогава вратата се блъсна и той разбра, че обичаите вече не се зачитат. Събра сетни сили, пропълзя покрай олтара и излезе през задната врата на църквата.

Намираше се в старо гробище. Пълзеше покрай кръстове и звезди, покрай мраморни и гранитни плочи, покрай каменни гробници и груби дървени кръстове. Куршум се удари в надгробния камък до главата му и го посипа с отломки. Той пропълзя до ръба на изкопан гроб.

Помисли си, че го бяха измамили. Всичките тези приятни, нормални средни хора. Нали те го обявиха за свой представител? Не се ли заклеха да защитават своето? Не, те го ненавиждаха. Защо не беше разбрал това? Техният герой е хладнокръвният убиец с безизразен поглед — Томпсън, Капоне, Били Кид, Младия Локинвар, Ел Сид, Качълейн^[6] — човекът, лишен от човешки страхове и надежди. Те боготворяха него — мъртвия, неумолим като робот убиец, и копнееха да почувствуват ритниците му в лицето си.

Рейдър се опита да се помръдне и се плъзна безпомощно в изкопания гроб. Лежеше по гръб и гледаше синьото небе. В този момент над него се мярна черен силует и закри небето. Проблесна метал. Силуетът бавно се прицели. И Рейдър завинаги изгуби всяка надежда.

— Почакай, Томпсън — прогърмя през усилвателите гласът на Майк Тери.

Пистолетът трепна.

— Часът е пет и една секунда! Седмицата изтече! Джим Рейдър спечели!

Публиката в студиото шумно ликуваше. Бандата на Томпсън беше наобиколила гроба и всички бяха навъсени.

— Той спечели, приятели, той спечели — викаше Майк Тери. — Гледайте, гледайте на екраните си. Полицията пристигна, те отвеждат бандитите настрана от жертвата, която не можаха да убият. И всичко това благодарение на вас, добри самаряни на Америка. Гледайте, приятели, гледайте, грижливи ръце измъкват Джим Рейдър от гроба, който беше последното му убежище. Там е и добрата самарянка Джанис Мороу. Може ли това да е началото на една любов? Изглежда, че Джим е припаднал, приятели, дават му възбудително средство. Той спечели двеста хиляди долара. А сега да чуем няколко думи и от Джим Рейдър.

Последва кратко мълчание.

— Странно — обади се Майк Тери. — Страхувам се, че точно сега няма да чуем Джим Рейдър. Лекарите го преглеждат. Един момент...

Тишина. Майк Тери избърса челото си и се усмихна.

— Това е от напрежението, приятели, от ужасното напрежение. Лекарят ми казва... И така, приятели, временно Джим Рейдър не е на себе си. Но това е само засега. Джей Би Си ще наеме най-добрите психиатри и психоаналитици в страната. Ще направим всичко, което е по силите ни, за това прекрасно момче. И изцяло на наши разноски.

Майк Тери погледна часовника в студиото.

— А сега, време е да свършваме, приятели. Очаквайте съобщението за нашето следващо голямо шоу за търсачи на силни усещания. И не се тревожете, уверен съм, че много скоро Джим Рейдър ще бъде отново сред нас.

Майк Тери се усмихна и намигна на публиката.

— Той трябва да оздравее, приятели. В края на краищата ние държим на него.

[1] От областта Миура в Испания. ↑

[2] От исп. *cuadrilla* — група тореадори, която обикновено се състои от един пикадор, двама бандерилероси и един пеон. ↑

[3] От исп. *banderilla* — малко копие, украсено със знаме, с което се раздразва бикът. ↑

[4] Малък червен плащ, с който тореадорът подмамва бика. ↑

[5] От исп. *hombre* — човек. Б.пр. ↑

[6] Имена на известни бандити и прославени герои. Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.